

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจด้านสาธารณูปโภค อันเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะเมื่อไฟฟ้าไปถึงที่ใดก็จะนำความเจริญติดตามไปด้วยเสมอ อาจกล่าวได้ว่าไฟฟ้าเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งของความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติและการพัฒนาประเทศ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินกิจการแออัดกันอยู่แต่ในเขตนครหลวง ดังนั้น เมื่อโครงการทั้งหลายของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำเร็จทุกโครงการแล้วก็จะช่วยให้บรรดาอุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า ตลอดจนการคมนาคมต่าง ๆ สามารถขยายตัวออกไปในส่วนภูมิภาค เป็นการกระจายความเจริญออกไปสู่ท้องถิ่น และยกระดับฐานะการครองชีพของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้ดีขึ้นด้วย

การดำเนินงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะเป็นไปด้วยดีได้ก็ต่อขึ้นกับปัจจัยที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งคือ "คน" กล่าวคือ ถึงแม้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะมีการจัดองค์การที่ดี และมีการบริหารงานในค่านอื่น ๆ ที่เป็นไปด้วยดีแล้ว แต่ตามบุคคลที่เข้าดำเนินงานนั้นขาดประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการบริหารงานขององค์การก็ไม่สามารถเป็นไปด้วยดีได้ ดังนั้น จึงต้องพยายามชวนชวนหาวิธีพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการบริหารงานบุคคลเข้าช่วย คือ บุคคลในองค์การจะมีประสิทธิภาพได้ จะต้องได้รับการสรรหาและคัดเลือกที่เหมาะสม มีการวางบุคคลให้เหมาะสมกับงาน ให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความชำนาญในงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการจูงใจให้พนักงานเกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่จะบำรุงรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่ดี ดังนั้น การบริหารงานบุคคลจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

สมมติฐานของการศึกษา

1. พนักงานมีคุณภาพไม่ตรงตามตำแหน่งงาน
2. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงวิธีการบริหารงานบุคคล และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับการดำเนินงานจริงขององค์กร
2. ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ขององค์กร อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลนี้มาปรับปรุงด้านการบริหารงานบุคคลขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะพนักงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจำนวนพนักงาน ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2527 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 21,567 คน ดังต่อไปนี้

ก. ส่วนกลาง หมายถึง พนักงานที่ประจำในสำนักงานกลาง กรุงเทพมหานคร มีพนักงานในส่วนกลางนี้ทั้งสิ้น 5,031 คน

ข. ส่วนภูมิภาค หมายถึงพนักงานที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคซึ่งกระจายอยู่ 4 ภาคทั่วประเทศ มีหน่วยงานการไฟฟ้าเขต ภาคละ 3 เขต รวมทั้งสิ้น 12 เขต (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง "โครงสร้างการจัดสายงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค") มีพนักงานทั้งสิ้น 16,536 คน สำหรับในส่วนภูมิภาคนี้ ผู้เขียนได้เลือกตัวแทนสำหรับศึกษาเพียงภาคละ 1 เขต รวม 4 เขต โดยอิงมาในแต่ละเขตภูมิศาสตร์ ภายในระยะทางไม่เกิน 200 กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ ดังนั้น ภาคเหนือจึงตกอยู่ที่การไฟฟ้าเขต 3 จังหวัดลพบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่การไฟฟ้าเขต 3 จังหวัดนครราชสีมา ภาคกลาง ที่การไฟฟ้าเขต 2 จังหวัดชลบุรี และ ภาคใต้ที่การไฟฟ้าเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี รวมพนักงานที่เลือกเป็นตัวแทนทั้ง 4 เขต เท่ากับ 1,059 คน

2. การศึกษาในเรื่องการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จะศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่อง การสรรหาและคัดเลือกบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน และ เพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือนตำแหน่ง นอกจากนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาและสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นนอกจากเงินเดือน โดยการวิเคราะห์จะมุ่งเน้นแนวทางจากสมมติฐานและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นหลัก

วิธีศึกษาวิจัย

ผู้เขียนจะใช้วิธีในการศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

1.1 การสุ่มแบบสอบถาม ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ระดับ คือ แบบสอบถามสำหรับระดับผู้บังคับบัญชา และแบบสอบถามสำหรับพนักงาน (ดูภาคผนวก ก.) โดยทำการทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้น และได้แก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามทั้ง 2 แบบ จากนั้น จึงนำไปสอบถามกับตัวอย่างที่สุ่มขึ้นมา โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ Selective Sampling

1.2 การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบงานบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของกองการพนักงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

2. ข้อมูลทฤษฎี

2.1 ศึกษาจากหนังสือต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในประเภทของความรู้ทางด้านการบริหารงานบุคคล

2.2 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ วารสาร และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

2.3 ศึกษาจากกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารงานบุคคลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก 5 เขต ที่ระบุไว้ คือ ส่วนกลาง และการไฟฟ้าเขต 4 เขต รวมเรียกว่าส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังได้แบ่งพนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับผู้บังคับบัญชา แบ่งเป็นผู้บังคับบัญชาระดับต้น ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง และผู้บังคับบัญชาระดับสูง

2. ระดับพนักงาน แบ่งเป็นพนักงานในฝ่ายบริหาร และพนักงานในฝ่ายเทคนิค

มีการกำหนดตัวอย่างดังนี้

ส่วนกลาง

ระดับผู้บังคับบัญชา มีผู้บังคับบัญชาในส่วนกลางนี้ทั้งสิ้น 548 คน แบ่งออกเป็นผู้บังคับบัญชาระดับต้น 375 คน ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง 129 คน และผู้บังคับบัญชาระดับสูง 44 คน กำหนดตัวอย่างร้อยละ 10 ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 55 คน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาระดับต้น 38 คน ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง 13 คน และผู้บังคับบัญชาระดับสูง 4 คน

ระดับพนักงาน มีพนักงานส่วนกลางฝ่ายบริหาร และฝ่ายเทคนิคทั้งสิ้น 1,592 คน และ 2,891 คน ตามลำดับ กำหนดตัวอย่าง ร้อยละ 5 ได้จำนวนตัวอย่างในฝ่ายบริหาร 80 คน และฝ่ายเทคนิค 145 คน

ส่วนภูมิภาค

ระดับผู้บังคับบัญชา มีผู้บังคับบัญชาในส่วนภูมิภาคทั้งสิ้น 296 คน แบ่งออกเป็นผู้บังคับบัญชาระดับต้น 284 คน ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง 12 คน ไม่มีผู้บังคับบัญชาระดับสูง กำหนดตัวอย่าง ร้อยละ 10 ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 32 คน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาระดับต้น 28 คน และผู้บังคับบัญชาระดับกลาง 4 คน (เขตละ 1 คน)

ระดับพนักงาน มีพนักงานส่วนภูมิภาคฝ่ายบริหาร และฝ่ายเทคนิคทั้งสิ้น 265 คน และ 498 คน ตามลำดับ กำหนดตัวอย่าง ร้อยละ 10 ได้จำนวนตัวอย่างในฝ่ายบริหาร 27 คน และฝ่ายเทคนิค 50 คน

ตารางที่ 1 แสดงการกำหนดจำนวนตัวอย่างของผู้บังคับบัญชาในแต่ละระดับ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ระดับผู้บังคับบัญชา	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค	
	จำนวน	จำนวนตัวอย่าง 10 %	จำนวน	จำนวนตัวอย่าง 10 %
ระดับต้น	375	38	284	28
ระดับกลาง	129	13	12	4
ระดับสูง	44	4	-	-
รวม	548	55	296	32

ตารางที่ 2 แสดงการกำหนดจำนวนตัวอย่างของพนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

พนักงานฝ่าย	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค	
	จำนวน	จำนวนตัวอย่าง 5 %	จำนวน	จำนวนตัวอย่าง 10%
บริหาร	1,592	80	265	27
เทคนิค	2,891	145	498	50
รวม	4,483	225	763	77

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กฟภ.	หมายถึง	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
ผู้บังคับบัญชาระดับต้น	หมายถึง	ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวด ผู้ช่วยหัวหน้าแผนก หัวหน้าแผนก หรือตำแหน่งบังคับบัญชาอื่นที่เทียบเท่า
ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง	หมายถึง	ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้ากอง รองหัวหน้ากอง หัวหน้ากอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง รองผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งบังคับบัญชาอื่นที่เทียบเท่า
ผู้บังคับบัญชาระดับสูง	หมายถึง	ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย รองผู้อำนวยการฝ่าย ผู้อำนวยการฝ่าย ผู้ช่วยผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่งบังคับบัญชาอื่นที่เทียบเท่า
พนักงาน	หมายถึง	ผู้ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งบังคับบัญชาใด ๆ ช่างต้น